

NOTÍCIES ESPARSE DEL BARRI CERVERÍ DE LA VALL (1356-1704)

Josep M. Llobet i Portella

Introducció

En aquest article comentem quarantacinc notícies documentals –seguides de la transcripció dels textos que les contenen– que fan referència al barri cerverí de la Vall entre l'any 1356 i el 1704, estructura urbana que prengué el nom de “barri de Sant Magí” a patir de la construcció d'una església dedicada a aquesta advocació a les acaballes del segle XVIII.

Les dades documentals ens permeten saber que en aquest barri cerverí, format per diversos carrers, entre ells el de la Vall i el de Buidasacs –anomenat també de la Vall en alguna ocasió–, hi havia hagut un hospital, unes fonts, una bassa i un forn, i que estava envoltat, pels costats oest i nord, per una muralla –anomenada mur– en la qual hi havia un portal d'entrada situat a la part del nord.

1. L'hospital

Les notícies que tenim de l'hospital corresponen a la segona meitat del segle XIV. Com tots els hospitals públics cerverins, estava sota el control del consell municipal de la vila, el qual, periòdica-

ment, nomenava algunes persones per tal que procuressin el seu bon funcionament. Així, l'any 1356, foren nomenats procuradors de l'hospital Guillem Savila, Pere Rossell i Pere d'Agramuntell i, l'any 1379, Guillem Morató (documents 1 i 3). Sembla que aquesta institució no va anar més enllà d'aquell segle XIV, ja que l'última notícia que tenim d'ell és del susdit any 1379.

2. El portal de la muralla

Com hem dit, al costat nord de la muralla que envoltava una part del barri de la Vall hi havia un dels portals que permetien l'entrada i la sortida de la població als veïns i als forasters. Les notícies documentals localitzades sobre aquesta construcció són molt abundants i van des de l'any 1376 fins al 1565. El portal de la Vall era un dels més importants de la vila, ja que comunicava, mitjançant la costa o baixada de Santa Magdalena, amb el camí reial que, provinent de Barcelona, es dirigia, seguint la solana, cap a la ciutat de Lleida.¹

¹ Sobre aquest portal: Anna CAMATS MALET, «El

Sabem que aquest portal tenia una torre a cada costat, cosa habitual en els portals de les poblacions, ja que calia unes estructures elevades, que eren gairebé sempre de pedra, que permetessin més fàcilment la defensa del portal en cas d'un atac exterior. Un document de l'any 1376 ja ens informa de l'existència d'una d'aquestes torres, quan el consell municipal, aquell any, permeté que Pere Folquer hi posés una tina que es trobava a la barbacana de la muralla (document 2). Òbviament, la porta del portal era tancada, quan convenia, mitjançant un pany, pel qual, l'any 1395, el manyà Arnau Castelló va fer una clau (document 5).

A banda i banda del portal, s'estenia la muralla, la qual convenia conservar en bon estat, ja que protegia els habitants de la vila de l'entrada de malfactors i, en temps de guerra, de les tropes enemigues. Per això, l'any 1405, el consell municipal cercherà acordà que s'hi fes "bolloneres", que hem de suposar que eren sortides a l'exterior de l'aigua de la pluja per tal que no malmetés els fonaments de les muralles (document 7).

Durant els períodes en què hi havia epidèmies o conflictes bèl·lics, el portal de la Vall era un dels més controlats per la seva importància, ja que hi entrava i hi sortia molta gent. Un document de l'any 1410 ens assabenta que, en aquell temps, durant la nit, aquest portal era vigilat per dos homes (document 9).

Els portals acostumaven a tenir, a l'exterior, un pont de fusta, el qual, en cas de necessitat, era llevat, cosa que dificultava l'accés a la població. Sabem que el portal de la Vall disposava d'una d'aquestes construccions, ja que, l'any 1425, van ser donats cinc sous a Bernat Guiot per haver-la adobat (document 10).

Una notícia de l'any 1428 fa referència, novament, a la vigilància que es feia al portal de la Vall. En aquella ocasió foren pagats vint-i-cinc sous a Pere Gallego per haver-lo guardat durant un mes (document 11).

Ja hem dit que el portal de la Vall comunicava, mitjançant la costa o baixada de Santa Magdalena, amb el camí reial que anava de Barcelona a Lleida. Uns documents dels anys 1430 i 1433 suposem que fan referència a aquesta costa que sembla que no acabava al portal de la Vall sinó que continuava pel peu exterior de la muralla fins al portal d'en Rius, situat en un espai més elevat que el portal de la Vall i proper al carrer Major de la vila. Aquest camí costerut es degué eixamplar i potser per això calgué que les autoritats cercherà fessin expropiar, l'any 1430, un hort o farraginal propietat del llaurador Jaume Joan i, l'any 1433, un altre farraginal que era del cantirer Llorenç Riquer (documents 12 i 13).

Durant segles, a Cervera, els pagesos, quan entraven verema a la vila, havien de lliurar al portaler unes petites peces de plom, anomenades, per ser d'aquest metall, "ploms".² Aquestes peces servien per calcular la quantitat de verema que cada pagès portava a la població per tal que es pogués establir l'import de l'im-

portal de la Vall», *Quaderns Barri de Sant Magí*, 26 (2016), p. 13-18.

post corresponent. Una notícia d'aquesta activitat ens la dona un document de l'any 1438, el qual, a més, ens informa que, aquell any, el portaler del portal de la Vall tornava a ser Pere Gallego, que era sastre (document 14).

L'any 1500, el consell municipal cerverí va acordar que el portal de la Vall i el d'Oluja fossin tancats fins que uns missatgers que havien estat tramesos a Barcelona haguessin tornat a la vila. No se'ns diu el motiu del tancament d'aquests dos portals i no consta que fossin tancats els altres que hi havia a la població, però, la privació d'entrar o sortir pels susdits dos portals havia de ser total, ja que es manava que això no es pogués fer "ni per dalt ni per baix" i que, en cas que fos necessari, aquests dos portals es fessin adobar (document 26).

La mesura, però, no fou ben rebuda ni pels veïns del barri, als quals, certament, els produïa un considerable perjudici el fet de no poder entrar ni sortir pel portal de la Vall, ni pels moliners dels molins que hi havia prop del riu, que es veïen privats de rebre els clients del barri de la Vall (document 27).

La decisió que prengué el consell municipal per solucionar aquest problema fou salomònica. Uns mesos després, acordaren que el portal de la Vall romangués vuit dies obert i, els vuit dies següents, tancat, i així successivament. Quan el portal de la Vall es trobés tancat, els veïns del barri de la Vall tindrien la possibilitat d'entrar i sortir de la vila pel portal Nou (document 29).

Resultava evident que tancament prolongat del portal de la Vall ocasionava un

gran perjudici als veïns del barri i que, en conseqüència, aquest barri es despoblava. El mateix passava amb els veïns del carrer Nou propers al portal de Sant Cristòfol. Per això, l'any 1523, hom decidí que aquests dos portals fossin oberts, però que, a través d'ells, no hi pogués entrar cap foraster sinó solament els veïns de la vila. Per aquest motiu, calgué que fossin guardats per algunes persones dels respectius carrers (documents 30 i 31).

Una dada de l'any 1539 ens assabenta de l'existència d'una torre a cada costat del portal de la Vall. Segons aquesta informació, Bartomeu Armengol, aquell any, va sol·licitar al consell municipal cerverí que li fos cedida "una de les torres" d'aquest portal per posar-hi garbons (documents 33 i 34).

De l'any 1548, tenim dues notícies relatives al portal de la Vall. Una d'elles ens permet saber que, aquell any, el consell acordà que aquest portal romangués obert i, l'altra, ens informa que, junt al portal, s'hi havia construït una creu,³ cosa molt habitual en aquell temps, ja que a l'exterior dels portals, on començava el camí, hi acostumava a haver-hi una creu perquè el viatger, en iniciar el viatge, es pogués encomanar a Déu, a la Verge, al sant o a la santa de la seva devoció (documents 35 i 36).

Un dels jocs que no podien faltar a gairebé totes les poblacions era el joc de la pilota. A Cervera, un d'aquests jocs estava

³ Sobre aquesta creu: Josep M. LLOBET I PORTELLA, *Art cerverí del segle XVI*, Lleida, Virgili & Pagès, 1990, p. 70.

situat junt al portal de la Vall. Els joves hi jugaven habitualment en temps d'esbarjo, però, en alguna ocasió, l'afició a aquest joc era tan gran, que els nois deixaven l'estudi per practicar-lo. Davant aquesta situació, el consell municipal cerverí, l'any 1555, prengué una mesura dràstica: la supressió total, al portal de la Vall, del susdit joc (document 37).

L'any 1563, s'iniciaren, a Monsó, les sessions d'una cort general.⁴ Durant el mes de gener de l'any següent, es decidí traslladar les reunions a Barcelona, per la qual cosa la gent que hi havia assistit es dirigí cap a la susdita ciutat. A Cervera, hom preveia que una part dels viatgers entrarien a la vila pel portal de la Vall. Per aquest motiu, el consell cerverí acordà que l'esmentat portal fos obert, ja que, a causa de la pesta, es mantenia tancat (document 38).

Ja hem dit abans que, junt al portal de la Vall, hi havia una creu, tal com queda demostrat en un document de l'any 1548. Disset anys després, en el consell municipal cerverí, amb motiu de l'intent de recuperar una determinada quantitat de diners, es torna a parlar d'aquesta creu (document 39).

De l'any 1589, tenim una notícia que ens permet saber que el salari de portaler del portal de la Vall era de cinc sous, quantitat que cobrà, aquell any, Miquel Domènech (document 41).

3. Les fonts i la bassa

La bassa del barri de la Vall era una de les diverses reserves d'aigua que hi havia a la vila de Cervera. Segurament, no era tan gran com la que estava situada al barri del Capcorral, però, certament, tenia una gran utilitat pels habitants del susdit barri de la Vall. Al voltant de la bassa hi devia haver alguns arbres, que aprofitarien la humitat del terreny per poder subsistir. Un dels arbres abundants a la Segarra, en aquells temps, era l'om. Sembla que en èpoques remotes tenia unes connotacions religioses, ja que en moltes places n'hi havia un, per la qual cosa eren anomenades "places de l'Om". En la vila de Cervera, d'aquestes places, n'hi havia una: l'anomenada posteriorment de Sant Miquel per l'existència dins d'ella d'una església d'aquesta advocació. L'om que ara ens interessa era, però, un arbre situat prop la bassa de la Vall que havia mort i es trobava sec. Atès que la fusta de l'om era de qualitat, la d'aquest arbre fou destinada, l'any 1388, a la construcció de taules per uns telers que volia fer el teixidor Bernat Figuera per teixir flassades (document 4).

No cal dir que la bassa de la Vall necessitava un manteniment periòdic. Per això, l'any 1405, el consell municipal cerverí va donar facultat a Jaume Gilabert i al mercader Francesc Martí per a què la fessin netejar i adobar a despeses de la vila (document 7).

L'ús de la bassa estava subjecte a un reglament que regulava el seu aprofitament, el qual havia de ser observat forçosament pels usuaris. En cas contrari, als infractors se'ls imposava multes, l'im-

⁴ Hom pot consultar: Rosario HERRERO GUTIÉRREZ, «Materiales para el estudio de los Parlamentos (I)», *Revista de Derecho Político*, 18-19 (1983), p. 361.

port de les quals, segons un document de l'any 1408, no resultava clar qui l'havia de percebre (document 8).

Un document de l'any 1441 ens permet saber allò que no es podia fer a la bassa: rentar-hi roba, llançar-hi brutícies i remullar-hi cuiros. D'altra banda, tampoc es podia desviar l'aigua de la síquia que, quan plovia, alimentava la bassa per destinar-la al regatge d'horts o farraginals (document 15).

Sembla, però, que, almenys des de l'any 1446, la bassa de la Vall s'alimentava, a més de l'aigua de la pluja, de la que sortia d'una font⁵ situada prop del portal d'en Rius, el qual estava ubicat, com ja hem dit, en un terreny més elevat que el del portal de la Vall (document 16).

Aquell mateix any, fou prohibit llançar pedres, terra, brossa o brutícies tant dins de la font de la bassa com al seu corredor. La desobediència seria castigada amb una multa, l'import de la qual es repartiria a parts iguals entre el guarda de la font i una institució religiosa anomenada "la lluminària de la Verge Maria", i, en cas que l'infractor fos insolvent, romandria dos dies a la presó amb un cep a les cames (document 17).

Les fonts, com les basses, necessitaven un manteniment periòdic. A la de la Vall

i a la de les Verges, l'any 1449, si degué fer obres. Així sembla indicar-ho un acord del consell municipal cerverí que manava que fossin pagades les persones que havien treballat en aquestes fonts i aquelles altres que hi haguessin aportat calç, teules, cabassos i altres coses (document 18).

Un document de l'any 1452 ens informa que un notari havia bestret una determinada quantitat de diners per poder comprar betum per a les fonts de la Vall. Podem deduir, doncs, d'una banda, que a les fonts calia posar-hi betum, potser per a impermeabilitzar-les, i, de l'altra, que al barri de la Vall hi havia més d'una font (document 19).

Un altre document d'aquell mateix any 1452 ens permet saber que el pas de l'aigua d'una de les fonts de la Vall havia ocasionat alguns perjudicis als propietaris dels horts de la partida d'aquest nom. El consell municipal cerverí acordà que fos trobada una solució a aquesta qüestió (document 20).

Segons un text de l'any 1488, la sortida de l'aigua d'almenys una de les fonts de la Vall es podia obrir i tancar, ja que aquell mateix any fou satisfet l'import de l'adob de la canella que hi havia, reparació que fou necessària perquè l'aigua se n'anava (document 22).

L'any 1496, a la canella d'una de les fonts de la Vall –la nova, que era a prop del portal–, li fou col·locat un canó de coure llarg. El seu import va ser pagat al calderer Francí Guardiola, que devia ser la persona que el va subministrar (document 23).

Una notícia de l'any 1498 ens permet saber que, aquell any, atès que a la font

⁵ Sobre les fonts cerverines: Josep M. LLOBET I PORTELLA, «Els noms de les antigues fonts del terme de Cervera», *Butlletí Interior. Societat d'Onomàstica*, 106-107 (setembre-desembre 2007), p. 107-109, i «Les antigues fonts del terme de Cervera», *Cal protecció per a l'espai rural?*, s. l., Amics de l'Arquitectura Popular, 2009, p. 19-21.

propera al portal de la Vall -devia ser la nova- s'hi llançava brutícies, el guarda d'aquest portal fou nomenat també guarda de la font, amb la condició, però, que l'hagués de netejar i la tingués en condret (document 24).

Al principi del mes de novembre de 1538, la bassa de la Vall es trobava sense aigua, cosa que feia que els veïns estiguessin privats de poder fer-ne ús. El consell, el dia 7 d'aquell mes, acordà que la bassa fos adobada per tal que tornés a fer la servitud habitual (document 32).

Sorprèn que hom cregués, l'any 1582, que la bassa de la Vall no tenia cap utilitat i que es pensés en vendre-la o arrendar-la. Amb tot, el consell no compartí aquesta opinió i manà que la bassa no fos venuda ni arrendada sinó que fos tinguda en condret i que les aigüeres estiguessin adequades al servei que havien de prestar (document 40).

De l'any 1609, tenim una notícia que fa suposar que a la bassa de la Vall s'hi abeurava animals de labor, ja que el consell va acordar que Antoni Guerau, que s'havia emportat el fem que hi havia prop de la bassa, el tornés o pagués el seu valor (document 43).

4. Altres notícies

A més d'informació sobre l'hospital, el portal de la muralla, les fonts i la bassa que hi havia al barri de la Vall, tenim algunes altres notícies escadusseres relacionades amb els carrers, el forn i l'existència al barri d'algunes dones deshonestes.

Un llarg acord de consell de l'any 1401 fa referència a una graü que es trobava a

l'inici del carrer de Buidasacs, el qual actualment encara porta aquest nom. El document precisa que, en temps de fira, tota la llenya que entrava a la vila procedent del barri de Capcorral havia de passar per aquest carrer. Aquesta afirmació sembla indicar que, durant la fira, es devia tancar l'accés amb animals al carrer Major, potser perquè aquest carrer es reservava als comerciants que no tractaven amb animals -els que ho feien, disposaven del barri de Capcorral- per tal que portessin a terme les seves activitats (document 6).

En aquest carrer de Buidasacs -anomenat en alguna ocasió de la Vall-, l'any 1704, el vidrier Antoni Labau, hi construïa una casa. Atès que no tenia recursos per poder continuar l'obra, aquell mateix any es va veure obligat a vendre a carta de gràcia un censal mort d'un import de cinquanta lliures a Francesc Borrull, que també era vidrier i residia a Capellades (document 45).

Un altre carrer del barri era el de la Vall, avui anomenat de Sant Magí, que devia ser el principal. L'any 1498, aquest carrer va ser adobat sense coneixement dels paers ni del consell municipal, cosa que va comportar que el consell no volgués ajudar al pagament de les despeses que l'obra havia ocasionat (document 25).

Al llarg del carrer de la Vall hi havia una claveguera, la qual devia passar pel mig del carrer i estar descoberta, cosa habitual en aquell temps. L'any 1645 es trobava bruta i llançava una gran pudor, perceptible especialment a la plaça que hi havia al final del carrer, on s'hi devia acumular l'aigua bruta. El problema fou solucionat cedint la claveguera a Josep

Argeler, que es comprometé a tenir-la ben neta (document 44).

A cada barri de la vila hi havia un o diversos forns per coure pa. Sabem que al barri de la Vall, l'any 1462, n'hi havia un que estava situat al costat de la muralla que envoltava una part del barri (document 21).

Finalment, tenim dues notícies que fan referència a l'existència, al carrer de la Vall, de dones que, segons afirmaven algunes persones, vivien deshonestament. La primera d'aquestes notícies corresponent a l'any 1501 i ens permet saber que, aquell any, el consell municipal, davant la queixa d'alguns veïns, acordà que els paers s'informessin de la identitat de dues dones i les fessin anar al bordell (document 28). El bordell cerverí era una institució municipal i estava situat a l'actual carrer Travesser. Tenia un portal –amb l'escut de la vila a la part superior– a cada extrem, un davant de l'església de Sant Antoni i l'altre a tocar el carrer anomenat actualment Combat. Durant la nit, aquests portals eren tancats per evitar altercats, cosa que, segons la documentació de l'època, era difícil d'aconseguir. La segona notícia és de l'any 1592. En aquella ocasió, també per atendre la queixa que feren alguns veïns, el consell municipal de Cervera acordà que els paers demanessin al veguer que fes marxar de la vila o anar al bordell les dones públiques que hi havia a la casa d'en Grioles, al carrer de la Vall, i que no es permetés jugar ni donar menjar en cap casa (document 42).

Conclusió

Aquest conjunt de notícies sobre el barri cerverí de la Vall semblen indicar que aquest barri gaudia d'una àmplia autonomia dins de la vila: disposava, almenys durant la segona meitat del segle XIV, d'un hospital, es podia entrar i sortir per un portal ubicat al final del carrer principal del barri, el qual comunicava a través d'una baixada amb el camí reial, els veïns se servien de diverses fonts i d'una bassa i bona part del recinte estava protegit per una muralla.

Textos documentals

1

1356, abril, 27. Cervera

El consell municipal de Cervera assigna procuradors de l'hospital de la Vall Guillem Savila, Pere Rossell i Pere d'Agramuntell.

Arxiu Comarcal de la Segarra (ACSG), Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1356, p. 36r.

Ítem, lo consseyll [...] ara de present assignà procuradors [...].

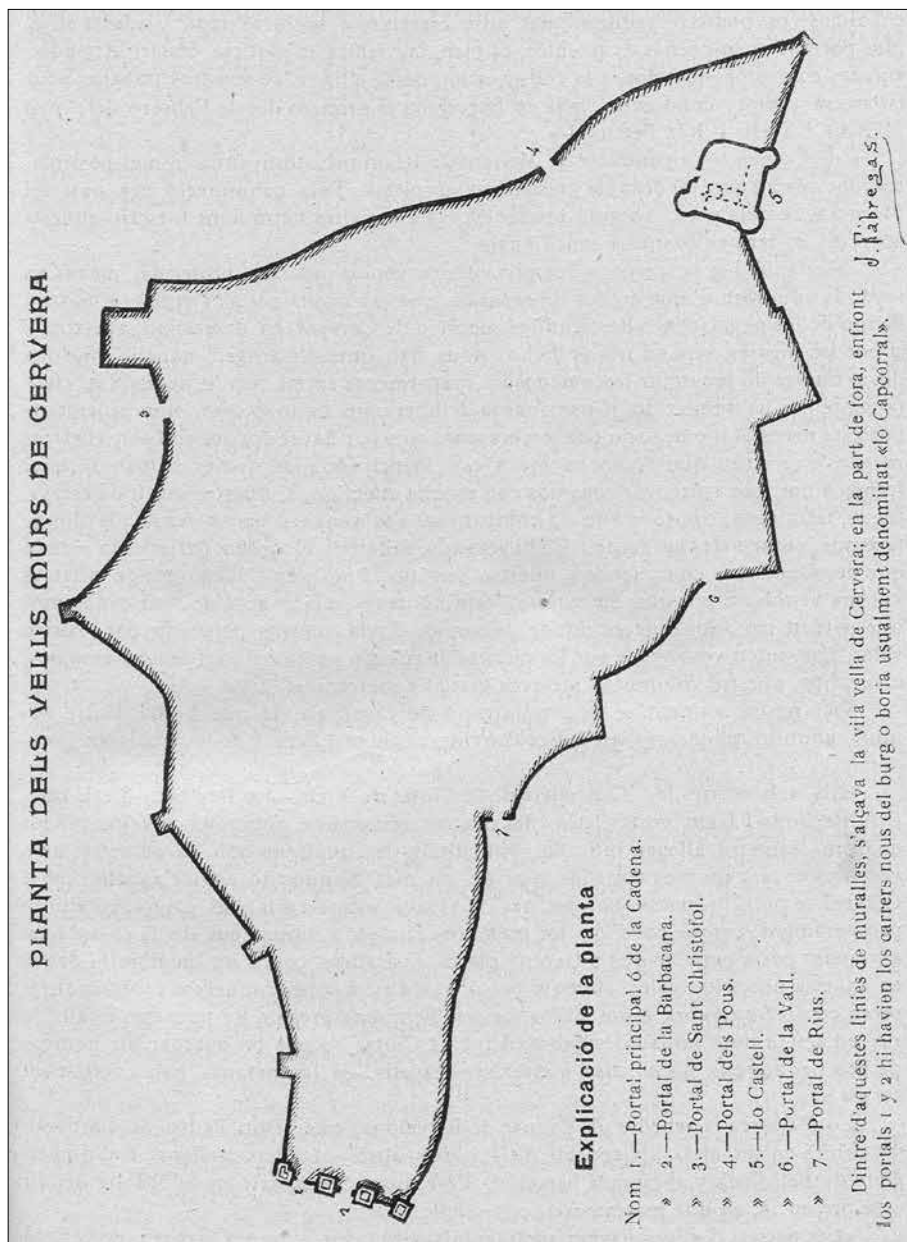
Ítem, del espital de la Vall en Guillem Zavila, en Pere Rossell e Pere d'Agramuntell.

2

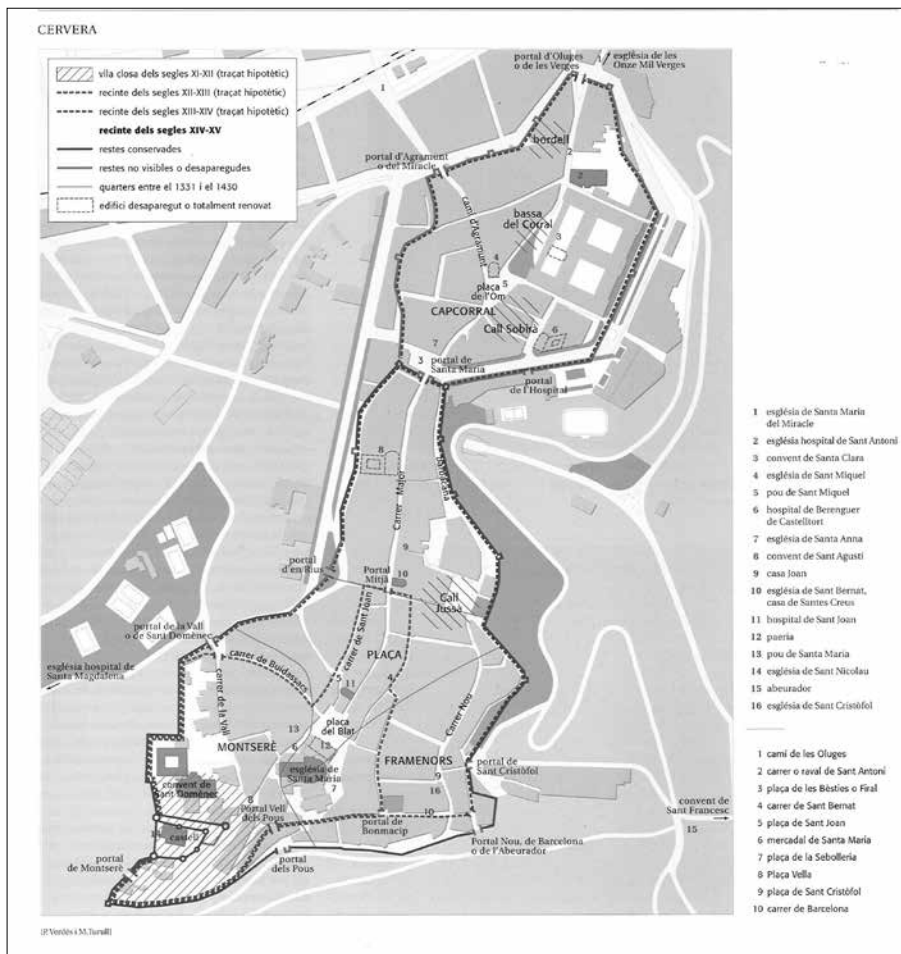
1376. Cervera

Els paers de Cervera fan pagar a Pere Folquer sis diners, que són l'import de fer-li posar una tina dins la torre de la porta de la Vall.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Clavaria*, 1376, p. 50r.

Dibuix de la planta de Cervera amb els portals. Aquest dibuix el va fer Joan Fàbregas Niubó, fill de Josep Fàbregas, i es va publicar al llibre de Francesc Carreras Candi, Dietari de la Guerra a Cervera. Des del 1462 al 1465, Barcelona, Bartomeu Baxarias, editor, 1907

Plànol de Cervera amb tots els portals i moltes coses més. Publicat a L'Art gòtic, Arquitectura III, Barcelona, Enciclopèdia Catalana, 2003, p 97

Ítem, fem dar e pagar a n Pere Folquer per una tina que estave en la barbacana e podries e fem-la-li metre en la torre de la porta de la Vall, VI diners.

3

1379, maig, 16. Cervera

El consell municipal de Cervera acorda que els paers encomanin l'hospital de la Vall a Guillem Morató.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1379, p. 21r.

Ítem, lo conseyll acordà que los pahers comanen lo spitall de la Vall a n Guillem Morató [...].

4

1388, març, 3. Cervera

El consell municipal de Cervera acorda que l'om sec que es troba a la bassa de la Vall sigui donat a Bernat Figuera, teixidor, per tal que pugui fer taules per als telers que vol fer per teixir flassades de major amplària que les que ja han estat fetes.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1388, p. 29r.

Encara volch e acordà que lo olm qui és sech a la bassa de la Vall que sie donat a n Bernat Figuera, teixidor, gener d'en Pere Terdà, del qual puxs fer taules als talers que vol fer per teixir flazades que vol ffer de mayó amplària que no són les altres flazades que són stades ja feytes.

5

1395. juliol, 17. Cervera

Els paers de Cervera fan pagar pel clavari municipal a Arnau Castelló, manyà, dos sous, que són l'import d'una clau que ha fet per al portal de la Vall.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Clavaria*, 1395, p. 75r.

Ítem, fem donar e pagar per lo dit nostre clavari a n Arnau Casteylló, manyà, disapte, a XVII de julioll, per una clau que féu a portal de la Vall, que costà II sous.

6

1401, agost, 3. Cervera

El consell municipal de Cervera acorda que sigui desfeta una grau que es troba a l'inici del carrer de Buidasacs.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1401, p. 79r.

E fo proposat en conseyll per los dits honrats pahers que en Ramon Nicolau, juriste, ha comprat una partida del alberch d'en Bernat Lambart, ço és, aquella que fo de mestre Pere Desvals, lo qual, com en Bernat Lambart lo comprà, havie puyada per una grau que havie en la volta perquè hom avalle a la vall de Buydasachs e puyave per un portal que havie en la paret de la dita volta, la qual grau lo dit Bernat Lambart féu derrochar e tancar lo dit portal. Ara, los dits hereus d'en Bernat Lambart han fet obrir lo dit portal e lo dit Ramon Nicolau tornar la dita grau, la qual cosa, segons se diu per alguns, és molt periudicial a la vila per tant com en lo temps de la fira tota la lenya que ve a la vila de la part del Capcorral ha a passar per aquella carrera e, si la dita grau se tornave la on ara la han feta, attès que lo carrer s'és bexat e és ja de si menx stret, deguna somada de lenya no n porie passar al en, e com los pahers són stats requests que s opositen al dit fet e los pahers no u vuyllen fer sens sabuda del conseyll, per zo digueren al conseyll que acort faran sobre los dit fet.

Sobre açò lo conseyll, attenant que lo dit Bernat Lambart mentre vivie féu desfer la dita grau per son plavalt e tancar lo dit portal e ara, segons se diu per alguns, no sie lícit de tornar aquí la dita grau, attenant encara que la grau damunt dita és cosa molt periudicial

a aquesta universitat en tant que en fira ne en altri temps no puie passar per lo dit carrer neguna somada de sarments ne de lenya, per zo lo dit consell acordà que, pus lo dit Bernat Lambart ha desfeta la dita grau e com se dige per alguns que la dita grau no s'i pot tornar, la dita grau sie desfeta de continent a manament del batlle e requesta dels síndichs de la vila e dels pahers, e que, depuys desfeta la dita grau, sie conegut per aquells a qui's pertany e que sien demants savis si la dita grau s'i pot fer o no, e que en azò facen los pahers instància tal que lo dit fet qui és tan perjudicial a la vila sie tornat a loch. Emperò, si lo dit Ramon Nicolau o los hereus del dit Bernat Lambart volen pagar una partida del obrador d'en Ramon Bergués, que los honrats pahers tracten e facen per manera que lo dit Ramon Bergués vene una partida del seu obrador als dits Ramon Nicolau o hereus demunt dits per entrada del alberch dessús dit. E que ço que la dita entrada costarà paguen e sie pagats per en Ramon Nicolau o per los hereus dessús dits e que, si los dits hereus o Ramon Nicolau no volien pagar ço que fos tractat o avingut per los dits honrats pahers per la entrada dessús dita, que la grau sie desfeta axí com demunt és dit e los dits pahers no facen res més avant ne tracten sobre lo fet demunt dit.

E en açò, ço és, en l'enderrocament de la dita grau no'n consentí en Jacme Çabater trosús sie vist per justícia si's deu derrocar o no [*espai en blanc*].

7

1405, abril, 9. Cervera

El consell municipal de Cervera dona ple poder de fer escombrar i adobar la bassa de la Vall i de fer construir "bollonerres" al mur del portal d'en Rius i al del portal de la Vall

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1405, f. 32r.

Més avant lo dit consell donà plen poder de fer scombrar la bassa de la Vall e

a fer adrentar e adobar aquella a messions de la dita vila, ço és, en Jacme Gilabert e Ffrancesch Martí, mercader, e fer bollonerres en lo mur del portal d'en Rius e de la Vall a messions de la dita vila, volents lo dit consell que les messions que fetes seran en les dites bollonerres e bassa sien preses en compte als dita pahers e que no'ls sie fet dupte algú.

8

1408, desembre, 1. Cervera

El consell municipal de Cervera acorda que siguin els paers els que resolguin sobre algunes multes que han estat posades per raó de la bassa de la Vall.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1408, p. 72r.

Ítem, fou proposat en lo dit consell per en Berenguer de Beçols e Nicholau Tixoneda, baners dels térmens de la dita vila, que, com alsclus singulars de la dita vila sien cayguts en alsclus bans per rahó de la bassa de la Vall e, per rahó dels dits bans, sie qüestió entre los dits baners e los mostafaces de la dita vila, al·legants los dits mostafaces los dits bans de la dita bassa o punició d'aquells pertànyer a ells e no als dits baners, los predits baners lo contrari dients e affermants, per què suplicaren lo dit consell acordés e provehís sobre les coses damunt dites.

Sobre açò lo dit consell acordant, ho remès plenerament als dits pahers o major partida d'ells prometent lo dit consell haver e havent per ferm e agradable tot ço e quant en e sobre aquestes coses per los dits pahers o major partida d'ells serà fet e ordenat.

9

1410, juliol, 18. Cervera

El consell municipal de Cervera ordena que, durant la nit, dos homes hagin de vigilar al portal de la Vall i, altres dos, al portal Nou.

ACSG, Cervera, Fons Municipal,

Consells, 1410, f. 44 bis-r.

Ítem, han ordonat que, de nit, hayen a guaytar dos hòmens al portal de la Vall e altres dos al portal Nou dels framenors e que aquests hòmens que guaytaran, axí de nit com de dia, hayen a ésser manats segons que ja eren manats per lo cap de cinquantè.

10

1425, desembre, 20. Cervera

Els paers fan donar pel bosser municipal a Bernat Guiot cinc sous, que són l'import d'adobar el pont del portal de la Vall.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, Clavaria, 1425, p. 128r.

Ítem més, fem donar per lo dit nostre bosser a n Bernat Guiot per adobar un tranch que havie en lo pont del portal de la Vall, entre fusta e mans, cinch sòlidos. Ffou a XX de dehembre, any M CCCC XXV. V sòlidos.

11

1428, desembre, 20. Cervera.

Els paers de Cervera fan pagar pel bosser municipal a Pere Gallego, d'aquesta població, vint-i-cinc sous, que són l'import d'haver guardat el portal de la Vall durant un mes.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, Clavaria, 1428, f. 36r.

[Al marge esquerre:] Restituí albarà de notari.

Ítem, fen donar e pagar per lo dit nostre bosser a n Pere Gallego, de la dita vila, XXV sous, los quals li són deguts per un mes que ha gardat al portal de la Vall, lo qual començà a XX de noembre e finí a XX de deembre, de la qual quantitat n'í ha albarà del notari de la dita paheria scrit a XX de deembre del any M CCCC XXVIII e signat del racional, I lliura, V sous.

12

1430, setembre, 23. Cervera.

Els paers de Cervera fan pagar pel clavari municipal a Jaume Joan, llaurador setanta sous, que són l'import d'un hort o farraginal situat a la costa de la Vall que ha estat expropiat per les autoritats cerverines a causa de necessitar el terreny per poder passar el camí que va al portal de la Vall i al portal d'en Rius.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, Clavaria, 1430, f. 82r.

[Al marge esquerre:] Restituí albarà de notari de la paeria.

Ítem, fen donar e pagar per lo dit nostre clavari a n Jacme Johan, laurador, LXX sous, los quals per la vila li eren deguts per rahó de un seu ort o ferreginal que havie a la costa de la Vall que la dita vila se pres per passar-ne lo camí que va al portal de la Vall e al portal d'en Rius, los quals LXX sous li són estats judicats per dos prohòmens a açò assignats per lo honorable consell de la vila. Ha n'í albarà del dit notari de la dita paheria a XXIII de setembre, any M CCCC XXX.

13

1433, juny, 30. Cervera.

Els paers de Cervera fan pagar pel clavari municipal a Llorenç Riquer, cantirer, setanta sous, que són l'import d'un farraginal que tenia a la costa de la Vall, en el qual hi ha de passar un camí

ACSG, Cervera, Fons Municipal, Clavaria, 1433, f. 100r.

[Al marge esquerre:] Restituí albarà de notari de la paeria.

Ítem, fem donar e pagar per lo dit nostre clavari a n Lorenç Riquer, canterer, LXX sous barcelonesos, los quals a ell eren deguts per rahó com li són stats adjudicats per en

Nicholau Tixoneda e Barthomeu Tolrà, prohòmens, a açò assignats per lo consell de la dita vila, per rahó de un camí que la vila s'a pres de un ferriginal que ha a la costa de la Vall. Ha-n'i albarà del dit notari a XXX de juny, any damunt dit, signat de racional. Tres lliures, deu sous, III lliures, X sous.

14

1438, desembre, 12. Cervera

Els paers de Cervera fan pagar pel clavari municipal a Pere Gallego, sastre, quinze sous, que són l'import de la guarda que ha fet al portal de la Vall per rebre els ploms de les veremes.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Clavari*, 1438, p. 89r.

[*Al marge esquerre:*] Restituí albarà.

Ítem, fem donar e pagar per lo dit nostre clavari a n Pere Galego, sàrter, XV sous a ell per la dita vila deguts per rahó com és stat guarda del portal de la Vall per rebre los ploms lo temps de les venemes proppassades. A-n'i àpoca en poder del dit notari a xii de dehembre del prop dit any. XV sous.

15

1441. Cervera

Les autoritats municipals de Cervera fan saber que resta prohibit tant rentar roba, llançar brutícies o remullar cuiros a la bassa de la Vall com desviar l'aigua de la siquia que, quan plou, alimenta la susdita bassa.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Crides*, 1441-1446, f. 9v.

Crida de la basa de la Val.

Ara hoyats que us fan asaber los honorables batlle, pahers e prohòmens de la vila de Cervera a tot hom generalment, de qualsevol ley, stament o condició sie, que no gosen ne presumesquen lavar ni fer lavar en la bassa de la Vall alcuns draps de bugada ni

sendrada ni lançar alguna legura ni remullar cuyros, sots ban de V sous, dels quals amor ni gràcia no'n hauran.

Encara dien e manen que no gos tolre l'ayda [*sic*] de la cíquia que va a la dita bassa com plou per metra-la en deguns orts o ferreginals, sots ban de V sous.

16

1446, octubre, 18. Cervera

El consell municipal de Cervera acorda que siguin pagats tres florins per salari a un home foraster que ha treballat per treure aigua prop del portal d'en Rius per a la bassa de la Vall i que s'adobi aquesta font.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1446, f. 82.

De la ffont del portal d'en Rius.

Ítem, fonch preposat en lo dit consell per los dits honorables pahers dient que ací és vengut hun home stranger qui ha vaguat e treballat en traure aygua ací prop lo portal d'en Rius a la bassa de la Vall, lo qual s'i és hagut ab gran diligència e treball e ha treta aygua una poqua, mas no tanta com havie offert, e jatsie al dit home fos donat cascun dia I croat per a messió e diverses hòmens e manobres, los quals se són paguats de diverses singulars de la vila, e ara lo dit home o mestre d'aygua demane ésser paguat, dient que per alsguns lli és stat oferta pagua o remuneració, e, com ells no u puxen fer sens lo present consell, per tant ho reporten en aquell lli plàcie sàviament provehir.

Sobre açò lo dit consell volch, acordà, ordonà e delliberà que, ultra los cinch sols que la vila ha paguats al dit mestre, lli sien paguats per salari tres florins, e, après, que los senyors de pahers, ab III o quatre mestres de la vila, facen veure e regonèixer quin adob se porà fer en la dita ffont que stigue bé e que la aygua no's puix colar o perdre, e, a consell dels dits mestres, facen obrar e adobar la dita

ffont en tal forma e manera que stigue bé e los singulars de la vila se'n puixen servir, e tot ço qui costarà pach la vila e sia pres en compte als honorables pahers, e, axí mateix, que la vila pach les broques de acerar e los cabaços qui'n han servit per traure la dita aygua.

17

1446. Cervera

Les autoritats municipals de Cerver fan saber que resta prohibit llançar pedres, terra, brossa o brutícies tant dins la font de la bassa de la Vall com al seu escorredor.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Crides*, 1441-1446, f. 48r.

Crida de la font de la basa de la Vall.

Ara hoiats que us fan asaber los honorables batlle, pahers e prohòmens de la vila de Cervera a tot hom generalment, de qualsevol ley, stament o condició sie, per ordinació e volentat del honorable consell de la dita vila, que sie alguna persona gran ni pocha que gos ne presumesque llançar pedres, terra, broça ni fer alcunes legures dins la font de la baça de la Vall ni scorredor de aquella, sots ban de cinch sous per cascun e per cada vegada, lo qual ban, si comès serà e per tantes vegades com comès serà, sie de continent exequat e sie la meytat guanyada a la guarda de la dita font e l'altra meytat a la luminària de la Verge Maria. E, si per fet de ventura, los qui cauran en lo dit ban no hauran de què pagar, que aquell o aquells aytalls que no poran o no hauran de què pagar sien e stiguen dos dies en la presó ab les comes en lo cep, sens que no sperin alguna gràcia ni relexació.

18

1449, octubre, 4. Cervera.

El consell municipal de Cervera acorda que les persones que han treballat a la font de les Verges i a la de la Vall i les que hi han

aportat calç, teules, cabassos i altres coses siguin pagades.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1449, f. 148v.

[*Al marge esquerre:*] De les fonts.

Ítem, fou proposat en lo dit consell per los dits honorables pahers dient que ells han tots dies grans clamors per molts que han orts a la pobla de les Verges e han-los tallats e gastats, axí mateix molts que han ajudat a la font dessús dita de les Verges e han fiats cabaços, teules, calç e altres coses, que volen ésser pagats, axí mateix de la font de la Vall, que han treballat e volen ésser pagats, e ells no han de què pagar. Reporten-ho en lo present consell que lls plàcie acordar sàviament com pagaran ni qui pagaran, com ells són prests seguir ço que per ells serà acordat e ordonat.

Sobre açò lo dit consell volch, acordà, provehí e ordonà que lo fet de les fonts dels orts de la calç, teules, cabaços e altres coses e aquells que hi ha treballat e fet fahena sien pagats, cometent e remetent als honorables en Berenguer Miquel, Johan Major, Pere Sala, Pere Garriga, ab los honorables pahers e sens ells.

19

1452, gener, 20. Cervera.

Els paers de Cervera fan pagar pel clavari municipal a Mateu de Cornellana, notari, dos sous i tres diners, que són l'import de la quantitat de diners que ha bestret per comprar betum per a les fonts de la Vall.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Clavaria*, 1452, f. 64r.

Ítem, fem donar e pagar per lo dit nostre clavari a XX de janer del dit any a'n Matheu de Cornellana, notari, II sous, III [diners], los quals per la vila ha bestrets per a batum per a les fonts de la Vall, II sous, III [diners].

1452, abril, 17. Cervera.

El consell municipal de seixantena de Cervera acorda que els paers i els prohoms que hi vulguin intervenir trobin una solució sobre la qüestió dels horts de les Verges i els de la partida de la font de la Vall.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1452, f. 69r-69v.

[*Al marge esquerre:*] Dels orts de les Verges.

Ítem, fonch preposat en lo dit consell de LX per lo discret mossèn Johan Borrell, prevere, dient que la saviesa del present consell no ignore com bé ha quatre o cinch anys que, per traure aygua en la partida de les Verges, la vila hi treballà e féu una gran cíquia o vall en lo[s] orts qui aquí són, los quals se tenen per Sent Anthoni, e, perquè los dits orts són guastats, ara no poden haver los censos ne aquells de qui són lo[s] orts no volen pagar, car, si a pagar han, volen smena dels dans donats, e, axí mateix, perquè puixen enciyar los dits orts e tornar-los en lo primer ésser, per tant pregue lo present consell lli plàcie sàviament provehir per tant que Sent Anthoni puixen haver los censos e los senyors dels orts puixen cobrir e enciyar los dits orts, car, en altre manera, converie provehir-hi per los remeys còngruus e oportuns.

Sobre açò lo dit consell de LX^a volch, acordà, ordonà e delliberà que açò sie remès als honorables pahers ensemps ab aquells prohòmens que s'i volran penre, los quals vegem e regone[gue]n los dits affers e proveesquen sàviament en lo fet dels orts, e, si smenes o remuneracions s'i hauran a ffer, axí en los orts de les Vergues com en la partida de la ffont de la Vall, que u pach la vila e sia pres a compte als honorables pahers.

1462, novembre, 11. Cervera.

El consell municipal de Cervera acorda que sigui adobat un pany de mur situat davant el forn de la Vall.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1462, f. 109v.

Ítem, que sie adobat hun pany de mur qui és davant lo forn de la Vall, lo qual se face de bona pedra, forrat per ara, e que cerquen pedrera o pedres segons ben vist serà, e que de açò haien càrrech los honorables en Ffrancesch de Plegamans, Johan Pere d'Òdena e Berenguer de Muntclar.

1488. Cervera.

Els paers de Cervera fan pagar pel clavari municipal divuit diners, que són l'import de l'adob de la canella de la font de la Vall.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Clavaria*, 1488, f. 35r.

Ítem, li fem donar deuit dinés, ço és, sis per una punyera e miga de guix del vi, lo qual serví per a la ffont de la Vall, ço és, per a la canella, e dotze dinés que costà de arrencar dita canella, per quant tota l'aygua se'n anave, e per tornar e adobar aquella dits dotze dinés,..... I sou, VI [dinés].

1496. Cervera.

Els paers de Cervera fan pagar pel racional municipal a Francí Guardiola, calderer; quatre sous i sis diners, que són l'import d'un canó de coure per a la canella de la font nova del portal de la Vall.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Clavaria*, 1496, f. 47v.

Ítem, fem donar per lo dit racional a-n Ffrancí Guardola, calderer, IIII sous, VI [diners], per un canó de coure larch que ha fet per a la canella de la font nova del portal del Avayll, IIII sous, VI [diners].

24

1498, febrer, 7. Cervera.

El consell municipal de Cervera acorda que Joan d'Oluja, portaler del portal de la Vall, sigui guarda de la font de la Vall.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1498, f. 16v.

[*Al marge esquerre:*] La font de la Vall.

Més, fonch preposat per en Johan de Olunya, portaler del portall de la Vall, dihent com la font de la Vall és molt mal governada e stà molt bruta e dequade dia hi lancen bruteses e, per ésser tant bon membre, o prepose al present consell perquè hi face deguda provisió.

Sobre açò lo dit honorable consell volch, acordà e deliberà que de dita font sie guarda lo dit Johan de Olunya, portaler del portal de la Vall, e possen-hi ban de dotze dinés a qualsevulle qu'y lançarà pedres ni brutedat, e que dit ban sie del dit Johan de Oluya, e que la hage scombrar e tenir-la en condret.

25

1498, maig, 14. Cervera.

El consell municipal de Cervera, atès que l'adob del carrer de la Vall es va fer sense coneixement dels paers ni del consell municipal, acorda que aquesta obra la paguin aquells que la van manar fer.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1498, f. 26v.

[*Al marge esquerre:*] Lo carrer de la Val.

E, primerament, fonch preposat al dit honorable consell per lo honorable n'Anthoni

Comalada dihent com [per] algunes presones li fonch donat càrrech fes adobar la costa de la Vall, la qual ha feta adobar e coste quatre lliures, les quals ya són stades bestretes al qui ha feta dita obra, però han-se cobrar e, per so, supplique al present consell que la vila que y face alguna sotsvenció.

Sobre açò lo dit honorable consenyll volch, acordà e desliverà que, atès dita obra s'és feta sens sabuda dels senyors de pahers e consenyll, que los qui han feta fer dita obra o adob de carrer que s'o paguen.

26

1500, octubre, 27. Cervera.

El consell municipal de Cervera acorda que siguin tancats el portal d'Oluja i el de la Vall fins que els missatges que han estat tramesos a Barcelona hagin tornat a la vila.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1500, f. 73r.

E més, delliberaren e provehiren que sien tancats los portals de Oluga e de la Vall tro a tant los missatges que són stats tramesos a Barchinona sien tornats e refferit en semblant consell, e que sien regoneguts tots los portals que no s'i pugue entrar per alt ni per bax e que en çò que y sie mester se adoben e sien fets adobar per los senyors de paés.

27

1500, novembre, 28. Cervera.

El consell municipal de Cervera, sobre la petició que han fet molts veïns de la Vall d'obrir el portal de la Vall, acorda que aquesta petició sigui estudiada en un altre consell.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1500, f. 89r.

Ffinalment, fonch proposat per dits senyors de paés al dit honorable consell dient que molts de la Vall los són venguts fessen

obrir lo portal de la Vall per lo gran dany que'n reben e los molinés per lo semblant. Per tant, los ho proposen que y provehesquen.

Sobre açò lo dit honorable consell volch, acordà e delliberà que sie remès a altre consell.

28

1501, juliol, 17. Cervera.

El consell municipal de Cervera, atès que algunes persones els han dit que al carrer de la Vall hi ha dues dones que viuen deshonestament, acorda que els paers s'informin de la identitat d'aquestes dues dones i les facin anar al bordell i, si és necessari, que demanin que el veguer i batlle les faci anar al bordell o que les expulsi de la població. A més, disposà que les dones públiques vagin amb la roba sota el braç i que, a l'església, estiguin separen de la resta de dones.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1501, f. 63v-64r.

[*Al marge esquerre:*] Que les dones desonestes vagen al públich.

Més, fonch proposat per dits senyós de paés al dit honorable consell dient que alguns los són venguts dient que en lo carrer de la Vall starien dues dones que viuen desonestament e, com sia cosa molt danyosa per a la cosa pública, per tant los ho proposen perquè-ls plàcia voler-hi provehir.

Sobre açò lo dit honorable consell volch, acordà e delliberà e comès als senyós de paés que ells se informen quines dones viuen desonestament en la present vila [e les] facen anar al públich e, si mester serà, fer dar requesta a mossèn veguer e balle, que, servant les constitucions de Cathalunya, les faça anar al públich o hagen a buydar la vila, donant-los-ne tant poder com lo present consell té.

Més provehí dit honorable consell que les dones públiques vagen ab les robes daval

braç e que, en la església, stiguen apartades de les altres.

29

1501, agost, 11. Cervera.

El consell municipal de Cervera acorda que el portal de la Vall romanguí vuit dies obert i, els vuit dies següents, tancat, i així successivament. Els dies que el portal de la Vall estarà tancat, el portal Nou romandrà obert.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1501, f. 72v.

E, primerament, fonch proposat al dit honorable consell per en Luís de Maldà, per part de mossèn Pere de Sentcliment e per n'Antoni Romeu e per en Pere Bergua, dient que aquel corter de la Plaça stà molt interessat de tenir tancat lo portal d'en Rius. Per què supliquen al present consell los plàcia provehir sie ubert dit portal. E en Francesch Preny[an]osa suplica en escrits per lo portal de la Vall.

Sobre açò lo dit honorable consell acordà e delliberà que lo portal de la Val sie ubert huyt dies de huy avant e altres huyt lo portal Nou e, axí, huyt dies la hun e huyt dies l'altre e, com la hu serà ubert, que l'altre sie tancat.

30

1523, maig, 4. Cervera.

El consell municipal de Cervera acorda que el portal de Sant Cristòfol i el portal de la Vall siguin oberts, però que per aquests portals no pugui entrar cap foraster sinó els veïns i els fills de la població.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1523, f. 35v.

[*Al marge esquerre:*] Portals.

Més, fonch preposat per lo sènyer en Johan Figuera e per lo sènyer en Borthomeu Armengou dient com, atès los portals de la Vall e lo portal de Sanct Cristòffol stan tancats e per

causa de dita tanqua los carrés de les Valls e del carrer Nou se despoblen, que ls plàcia obrir dits portals a ffi que tals avinenteses per dites tanques ne sien levades.

Sobre açò la maior part del dit magnífich e honorable consell acordà e deslberà que los portals de Sanct Cristòfol e lo portal de la Vall sien uberts, però que per dits portals no pugue entrar ningun foraster sinó tant solament los habitans e fills de vila.

31

1523, maig, 26. Cervera.

El consell municipal de Cervera acorda que, si els paers ho creuen convenient, el portal de la Vall i el de Sant Cristòfol estiguin oberts durant el temps que els sembli oportú, però que aquests portals siguin ben guardats per persones dels respectius carrers i que només hi puguin entrar els veïns de la població.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1523, f. 37v.

[*Al marge esquerre:*] Lo portal de la Vall.

E més, fonch prepossat per lo sènyer en Johan Ffiguera dient com per lo consell passat és stat determenat se obrís lo portal de la Vall.

Sobre la prepossició ffeta per en Johan Ffiguera sobre lo obrir del portal de la Vall de la pressent vila, lo honorable consell delibera e acordà e cometé als senyós de paés que, si ls par se deguen obrir axí lo portal de la Vall com lo portal de Sanct Cristòffol, que lo honorable consell los dóna ffacultat que, axí en lo temps de les messes com en aquell temps que a ells los parà, que sien uberts, ab una que sien ben guardats, e que se guarden per los del carrer, e que no puguen entrar sinó los de la vila.

32

1538, novembre, 7. Cervera.

El consell municipal de Cervera acorda

que sigui adobada la bassa de la Vall per tal que faci servitud als veïns de la vila.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1538, f. 60r.

[*Al marge esquerre:*] Bassa de la Vall.

E més, fonch prepossat per lo sènyer en Miquell Gaçó e Anthoni Giner que la bassa de la Vall és sens aygua e ffa adobar, que lo magnífich e honorable consell y vulle ffer que se adobe dita bassa perquè ayen servey los poblats de la present vila e que y manen dehenés per adobar dita bassa que estigue com estar deu.

Sobre la prepossició ffeta per en Miquell Gaçó e Anthoni Giner sobre los dehenés demanen per adobar la bassa de la Vall per lo bé dels poblats de la present vila, sobre açò lo magnífich e honorable consell delibera e acordà e cometé als senyors de pahers que ffassen adobar la dita bassa bé e degudament e que ffassen que manen dehenés per ffer adobar dita bassa que estigué com estar deu perquè los poblats de la present vila ne puguen haver servitut e que quada deener n'í manaran que mestre Jacme Montornès y age de ajudar ab un home en adobar dita bassa, attès ell ne a tret lo fems e la desconsertada.

33

1539, gener, 4. Cervera.

El consell municipal de Cervera acorda que la petició d'una de les torres del portal de la Vall per a tenir garbons feta per Bartomeu Armengou sigui estudiada pel consell de vint-i-quatre.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1539, f. 16v-17r.

[*Al marge esquerre:*] Berthomeu Armengou.

En lo qual consell fonch prepossat per lo honorable en Berthomeu Armengou que tendrie necessitat de tenir los garbons y no té loch en sa cassa e que demane al magnífich e

honorables consells ordinari y de vint-i-quatrena que li donen la una torre de les del portal de la Vall e que la cobrerà e que la tendrà en condret, que lo magnífich y honorable consell la y vulle donar.

Sobre la preposició ffeta per lo honorable en Berthomeu Armengou sobre la torre del portal de la Vall demane que li sie donada per tenir guarbons e que la tendrà en condret, lo magnífich y honorable consell deliberà e acordà ésser remès a consell de XXIII^a.

34

1539, febrer, 3. Cervera.

El consell municipal ordinari i el de vint-i-quatrena de Cervera acorden que la torre del portal de la Vall sigui cedida a Bartomeu Armengou amb la condició que la tingui ben conservada i no hi pugui tenir coloms.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1539, f. 24v.

[*Al marge esquerre:*] Barthomeu Armengoll. La torre.

E més, fonch prepossat per en Barthomeu Armengou demanat una torra de les del portal de la Vall, que la tendrà en condret, e que la vila la y vulle establir.

Sobre la preposició ffeta per en Barthomeu Armengou per la torre del portal de la Vall demane li sie establida e que tendrà aquella en condret, lo magnífich e honorable consell ordinari e de XXIII^a deliberà e acordà que dita torre li sie establida per la vila, ab què la aye de tenir en condret per conservar dita torre e obre e adobe aquella per lo bé de la universitat, en què no y pugue tenir coloms ne ffer colomer.

35

1548, maig, 30. Cervera.

El consell municipal de Cervera acorda,

entre altres coses, que el portal Nou i el portal de la Vall estiguin oberts.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1548, f. 41v-42r.

[*Al marge esquerre:*] Jacme Todó.

E més, fonch donada una súplica per en Jacme Todó, la qual és del tenor següent:

«Per lo magnífich y honorable consell» [*espai en blanc*].

Sobre la suplicació donada per en Jacme Todó per lo pati demane per ffer la cassa al portal Nou e que la y establesquen e ell obrarla ha, e les esmenes demane per guardar al portal Nou, lo magnífich e honorable consell deliberà e acordà que la cassa sia de la vila, com és, e que lo portall Nou e lo portal de la Vall estiguin uberts e que se obre dita cassa si és mester per dita vila, y lo que si despendrà que sie pres a compte als senyors de pahers.

36

1548. Cervera.

Els paers de Cervera fan pagar a Jeroni Romeu, notari, síndic ordinari de la vila, dues lliures i vuit sous, que són l'import de la pedra per a la creu del portal de la Vall.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Clavaria*, 1548, f. 41r.

De manament dels senyors de pahers de la vila de Cervera, dats e paguats al discret mossèn Iherònim Romeu, notari, síndich ordinari de dita vila:

[...].

Ítem més, a la creu del portal de la Vall, per pedra, II lliures, VIII sous.

[...].

Segons és continuat en libre de rational, en cartes CLXXXIII, [...].

37

1555, desembre, 2. Cervera.

El consell municipal de Cervera, atès que el joc de la pilota que hi ha al portal de la Vall causa gran dany a l'estudi i als estudiants, acorda que aquest joc sigui suprimit.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1555, f. 48v.

[*Al marge esquerre:*] Lojoch de pilota de la Vall.

E més, fonch prepossat per los senyors de paers dient que alí al portal de la Vall juguen y ffan gran dany al estudi e als estudiants, que si·ls par que·s degue levar en lo joch e cavar aquell e prohibir. Que lo magniffich consell y vulle proveyr.

Sobre la prepossició ffeta per los senyors de paers de prohibir lo joch de la pilota del portal de la Vall, lo magniffich y honorable consell deliberà y acordà que, atès dit joch ffa dany al estudi e als estudiants, que sie prohibit dit joch, que no s'i pugue jugar en niguna manera, a conesensa dels senyors de paers, e que sie desfet dit joch de manera que no s'i pugue jugar.

38

1564, gener, 18. Cervera.

El consell municipal de Cervera, atès que no hi pesta enlloc, acorda que siguin oberts tots els portals de la vila. Pel portal de la Vall, hi ha d'entrar la gent que ve de la cort de Monsó.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1564, f. 20r.

[*Al marge esquerre:*] Obrir lo portal de la Vall.

Més, fonch preposat per los senyors de pahers com tenen lo portal de la Vall per la venguda de la gent de la cort de Monsó y que mossèn Miquel Moxó se és ofert de guardar

hy a ses despeses durant la passada de la cort.

Sobre açò lo honorable consell deslberà y acordà que, atès no hi sie peste en niguna part, que sien uberts tots los portals y, si per cars après sabien niguna mala nova, poran tancar a tot hora aquells.

39

1565, octubre, 18. Cervera.

El consell municipal de Cervera acorda que les cinc lliures destinades a la creu del portal de la Vall siguin satisfetes pels quatre paers que les van rebre.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1565, f. 39r.

[*Al marge esquerre:*] Les V liures de la creu de la Vall.

Més, fonch preposat per en Jaume Gordiola que molt dies ha que·s tracta y parla de les cinch liures de la creu del portal de la Vall y que molt ha cansen ha parlar y per ço que hisquen les dites cinch liures y que les cobre la vila.

Sobre açò, oÿts los testimonis rebuts y per lo notari de la paheria legits, determenà y conclogué que, atès conste que·ls diners vingueren en mà dels pahers de aquell any y los testimonis no conclouen haver·los rebuts mossèn Giscafrè y vistos los juraments fets per mossèn Giscafrè, que les cinch liures les paguen tots los quatre pahers que les hores eren y que·ls sie posat per iguals parts en la quístia si pagar no volran y que ells ab ells se aclarisquen qual de ells los té.

40

1582, gener, 23. Cervera.

El consell municipal de Cervera acorda que la bassa de la Vall no sigui venuda ni arrendada sinó que sigui tinguda en condret i que les aigüeres estiguin adequades i, també, que el farraginal prop de l'estudi, si és de la vila, sigui conservat.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1582, f. 19v.

[*Al marge esquerre:*] Bassa.

Més, fonch preposat per dits senyors de pahers dient que bé saben que de la bassa de la Vall no se'n an niguna utilitat y també que lo farreginal davall del studi.

Sobre açò lo magnífich consell deliberà y acordà que la bassa de la Vall no sie venuda ni acensada, ans bé, sie tinguda en condret y girades les aigüeres y procurar en que tingue si remey hi ha, y que lo farreginal davall del studi que los senyors de pahers veyen y miren si és empriu del studi y de la vila y, si és axí, que sie de la vila y conservat en aquella, y lo que s'i gastarà sie pres a compte.

41

1589, desembre, 23. Cervera.

Hom deixa constància de la firma feta per Miquel Domènech d'una època de cinc sous, els quals corresponen a la guarda del portal de la Vall.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Èpoques comunes*, 1589, f. 34r.

[*Al marge esquerre:*] V sous.

Similis apoca fuit firmata per Miquaelem Domènech de quinque solidis per lo salari de portaler del portal de la Vall.

Actum ut supra.

42

1592, desembre, 31. Cervera.

El consell municipal de Cervera acorda que els paers demanin al veguer que faci marxar de la vila o anar al bordell les dones públiques que hi ha a la casa d'en Grioles, al carrer de la Vall, i que no es permeti jugar ni donar menjar en cap casa.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1582, f. 19v.

[*Al marge esquerre:*] Dones de la Vall.

Més, fou preposat per dits senyors de pahers dient que tres o quatre del carrer de la Vall són vinguts per a fer quexes de unes dones, que's poden dir públiques, que estan en dit carrer, les quals, si no les ne trauhen, seran causa de algun escàndol, que de nit ni gayrebé de dia no's pot anar per dit carrer, y en aquells és dit anassen a fer la matexa quexa al senyor veguer y balle y són-hi anats. Que determinen lo fahedor.

Sobre açò, lo magnífich consell deliberà y acordà que los senyors de pahers diguen y deduhesquen al senyor veguer lo quant dany causen les dones estan a la casa d'en Grioles en lo carrer de la Vall y se spere a causar y lo quant ensutzien la polissia honesta de dit carrer y qualsevol de altres que en la vila sien, que per so sie servit traure-les de la vila y, si no de aquella, al públich, y, no volent-ho fer, que, a consell dels senyors de advocats li presenten un protest del compte que convé y, quant al abús del joc, que los senyors de pahers procuren que no's jugue en ninguna casa ni s'i don a menyar a nigú, ab aquells remeys que millors dits senyors de pahers sabran y poran.

43

1609, setembre, 16. Cervera.

El consell municipal de Cervera, atès que Antoni Guerau ha recollit el fem de la bassa de la Vall, acorda que es demani a l'esmentat Antoni Guerau que torni aquest fem o que pagui el seu valor. Si no ho fa, que els prohoms l'obliguin a pagar-lo.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1609, f. 34r.

[*Al marge esquerre:*] Basa de la Vall.

E fon preposat per mossèn Jacme Mulet,

prom de la bassa de la Vall, que Anthoni Guerau se'n a portat lo fems de la bassa, que per ço li sie manat lo torne.

Sobre assò fon deliberat que's digue a Guerau torne lo fems a mossèn Mulet o lo valor de aquell y, si no, que los proms lo executen y satisfacen a dit Mulet.

44

1645, agost, 29. Cervera.

El consell municipal de Cervera acorda que es cedeixi la claveguera del carrer de la Vall a Josep Argeler, pagès, amb la condició que la tingui ben neta.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1645, f. 19v.

E més, fonch preposat com Joseph Argeler, pagès, a demanat que se li done la clavaguera del carrer de la Vall, que ell la tindrà ben construhida y ben neta, que ara està bruta de tal manera que llansa un gran pudor y no poden pasejar per la plaça.

Sobre la qual prepositió fonch determinat que a dit Argeler se li done dita claveguera ab que la tingue ben neta y, si no u fa, que la y lleven.

45

1704, abril, 28. Cervera.

Antoni Labau, vidrier, de Cervera, per poder continuar construint una casa al carrer de

la Vall o de Buidasacs d'aquesta població, ven a carta de gràcia a Francesc Borrull, també vidrier, de Capellades, un censal mort de cinquanta lliures de valor i dues lliures i deu sous de pensió anual, pel preu de cinquanta lliures.

ACSG, Cervera, Fons Municipal, *Consells*, 1645, f. 19v.

Die XXVIII mensis aprilis anno a natiuitate Domini M DCC IIII.

In Dei nomine. Noverint universi quod nos Antonius Labau, vitriarius, civis Cervariae, diocesis celsonensis, et Margareta, coniuges, pro continuando opera domus quam fabricare seu facere facimus in dicta civitate et in vico dicto de la Vall seu d'en Buidasachs non invenimus nobis et bonis nostris utiliozem modum seu formam quam per viam venditionis et originales censuales creationis infra scriptae. Ideo et alias, gratis, etc., per nos et nostros, etc., vendimus vobis Francisco Borrull, etiam vitriario, villae de Capellades, diocesis barchinonensis, praesenti, et vestris ac quibus volueritis, perpetuo, instrumento tamen gratiae redimendi mediante, duas libras et decem solidos, monetae Barchinonae, pentionis annuae, censuales, annuales, rendales et perpetuales sive de censuali mortuo vulgariter nuncupatas, [...]. Pretium vero huiusmodi venditionis et originalis censuales creationis est quinquaginta librae barchinonenses, [...].

Trestes [...].

[*Al marge esquerre:*] Extractum.